

Türelemjáték

(regényrészlet)

ÉPPEN ITT AZ IDEJE, HOGY VISSZATÉRJÜNK A BARÁZDÁSI HELYI NEMZETI BIZOTTSÁG ÜGYES-BAJOS DOLGAIHOZ. Régóta nem találkoztunk a község egyszemélyes vezetőjével, Szeverin Mironnal, aki már péntek este tudomást szerzett Szeitei Arisztid, nyugállományú ezredes és Pipirtek Michal titokzatos kiruccanásáról. Noha sem az okot, sem a célt nem ismerte, hatodik érzékével mégis megsejtette, hogy a személye ellen valamiféle összeesküvés van folyamatban. Agyában a legképtelenebb alattomos ármánykodások különféle formáinak körvonalai bontakoztak ki, amelyek pajkos ördögfiókák módjára üzekedtek vele. A közelgő veszélyt sejtő szorongás hirtelen keletkezett, s ugyanolyan gyorsan beleette magát a zsigereibe. Mint egy láncra fűzött rab oroszlán, önmaga lelke feneketlen mélységeiben kuksolt, megrettenve... Fényévnyi gyorsasággal szembesült a leszámolás megannyi kínjával: a legszelídebb formától egészen a legvéresebbig. Valamit tenni kell, hogy ne következzen be az összeomlás. Mert Szeverin Miron nem veszthet csatát, ha az ország is háborút akar nyerni...

Sokáig morfondírozott magában, majd sebtiben összeállított egy listát azokról az emberekről, akikkel sürgősen tárgyalni kívánt a faluban történő eseményekről.

- Ej, de kár, hogy a hétvégén munkaszünet van! Pedig mennyire szükségem lenne most egy életerős csapatra! Barázdás mindenképpen megérdemelné... Bár a szövetkezet vezetője, a borüzemé, a téglagyaré vagy az iskolaigazgató minden bizonnyal nem tagadná meg a részvételt, de viszonzásképpen én mit tudok nekik nyújtani? A szoci is csak bújtatott cserekereskedelem, akármennyire is tagadják... Te nekem, én neked; nem kell most rögtön, csak ne feledkezzél el rólam... - kerekítette a monológját fennhangon a Svoboda-kép alatt.

Érezte, hogy egyre sűrűsödik körülötte a levegő, bár közvetlen hatását egyelőre nem tapasztalta. Közeledtére ugyan a falubeliek mindegyre félrefordultak, s ilyenkor inkább megcsodáltak egy-egy kaput, kerítést vagy muskátlis ablakpárkányt, de ő ezt már régen megszokta. Tudta, hogy mindeneke előtt önmagára

KÖBÖLKÚTI VARGA JÓZSEF (1947) Pozsonyban, magyar-szlovák szakon szerzett diplomát. Szlovák irodalomtörténetből írt tankönyveket. Novelláskötete: *Vesszőfutás* (2000).

számíthat, s az ilyen bosszúságok csak még jobban megedzették az egyébként is vacilláló emberi természetét. Makacsabbá, számítóbbá, önteltebbé keményedett. Minden tettében és megnyilatkozásában a párt irányvonalának pontos követése tükröződött, s ezt úton-útfélen tudtára is adta mindenkinek.

Ez utóbbi tulajdonsága szóbeszéd tárgya is lett Barázdáson.

„Még százéves korában is itt fog ülni a nyakunkon!”

„Húséges a párthoz, mint patkány a szemétdombhoz!”

„Nem kellett Komondornak, de nekünk sem kell!”

„Évek óta ultimózik.”

„Menjen vissza oda, ahonnan jött!”

Azt viszont nem tudták, honnan származik, mert gondosan titkolta. A pártiratokba meg illetéktelennek nincs joga belenézni.

Még csasztkák is keletkeztek ellenszenves jellembeli tulajdonságairól. Csak úgy illusztrációként néhányat a sok közül:

Ő rendíthetetlen jellem,
reszkessen tőle az ellen!
Szereti ám a reggelit,
ha a pártja megengedi.

Összehord tücsköt, bogarat,
mindig csak Sztálint olvasgat. –
Lenint meg csak úgy elvétve:
hogya félrenyel, szegényke...

Álnok szava csak nem hibáz –
de mást gondol, és mást csinál...
Pártunk és kormányunk vágya:
Ő legyen a boldogsága!

Szeverin Miron egyébként teljesen idegen volt Barázdáson; egyetlen rokona sem élt széles e környéken... Ha nagynéha elhagyta az irodáját, hogy egészségügyi sétát tegyen, szekrénye üvegajtaján már előbb elgyakorolta az egyenesen előre, de hátra soha modort. Ha viszont megszólították az utcán, igyekezett szellemes lenni, és oldottabb hangnemre váltani, de ez sohasem sikerült neki, mert azon nyomban érezte fölényét. Képtelen volt bármiféle változásra. Egyszerűen nem szerette az embereket, akik mindig valamit kértek és valamit kérdeztek tőle...

A múlt csütörtökön is megállította Zimán útkaparó, aki éppen a vizet eregette az útmenti árokban.

– Elnök úr, mert nekem már csak elnök úr marad mindvégig, mégha az elvtársnak nem is tetszik... Szóval a barázdási kincstár lajstromából hiányzik néhány szerszám.

– Akkor dolgozzon a megmaradtakkal! – mondta Szeverin.

– Azoknak is már kibicsaklott karjuk, lábuk – sopánkodott Zimán.

– Adja be a Sógor cégnek. Ők majd megreparálják.

– Meg ám, csakhogy némi ellenszolgáltatás fejében. Egy lapát öt korona, egy gereblye hat korona, egy csákány hét korona... És ha mindegyikből van legalább

három-négy... A seprűért még tizenkettőt is elkérnek... És ha ez havonta kétszer-háromszor megismétlődik, oda van a fele bérem...

- Nono. Csak ne legyen annyira smucig. Messze van az még a fele fizetéstől... - évődött Zimánnal az elnök. - A falu érdekében talán annyit megtehet! - tette még hozzá bosszúsan, és sietősre fogva útját, hirtelen elkészönt az útkaparótól.

- Ejha! Mi az, Szeverin úr, máris megfutamodik? Pedig magának több a fizetése, mint az enyém. Gondolom, adhatna belőle egy morzsányit a köz javára!...

Szeverin Miron visszafordult, és közelebb lépett Zimánhoz, hogy megdorgálja helytelen beszédéért, de a megszegyenítés felemásra sikeredett: - Felejtse el, hogy az imént a szerszámairól beszélgettünk... Hanem... a Durzsó patakba vezető árkokat már megtisztította az iszaptól? Panaszkodnak az emberek a kiöntésekre...

- Tudja, az úgy van, hogy rossz szerszámmal csak rosszul lehet dolgozni, jó szerszámmal meg jól... Világos, nem?

- A helyi nemzeti bizottság kasszája nem engedi meg az ilyen fényűzést. A jövő évi költségvetéskor majd kiharátunk egy kis pénzmagot erre a célra is... Addig meg csak használja a mostani szerszámaikat. Rossz szerszámmal is lehet árkolni, csak lassabban, de mindig folyamatosan, ahogy a helyzet megengedi...

Szeverin Miron mogorvasága, önkényeskedése és pökhendisége nem imponált a barázdásiaknak. Saját kénye-kedve szerint nevezette ki, és hívatta vissza állásaikból az ideiglenesen kinevezett üzemvezetőket, osztályvezetőket, titkárokat. Semmiképpen sem szimpatizáltak vele: gyűlölték, és félték tőle. A komondori Járási Pártbizottság korifeusai azonban mellszélességgel kiálltak mellette; támogatták nemzetépítő munkájában.

Barázdásra érkeztek teljesen berendezett manzárdtetős családi házat kapott hatalmas telekkel, az ún. Schönwetter-házat, amelynek udvaráról frissen aszfaltozott járda vezetett a kert végébe. Akkor a helyi Barátság Egységes Földművelészetkezet a saját költségén felfogadta Virinó Benjámint, hogy alakítson ki a leendő elnök számára egy elfogadható és kellemes környezetet. A kertész összeírta a számításba jöhető valamennyi évelő növényt. Listázta a fellelhető gyümölcsfákat, bokrokat, és Dödével elküldte a listát a Kacsenga Kertészeti és Faiskola barázdási telepére. Másnapra aztán meg is érkezett a rakomány.

Virinó pedig két szövetkezeti gyalogmunkással és a félnótás falumindenes Dödével hetekig méricskélte. Előbb persze lekaszálták a szomszédos kerítések körüli fejmagasságú dudvát, és petrencébe gyűjtötték. Utána irtókapákkal nekiesetek a kertben elterebélyesedett fűzfa-, jegenye-, akác- és nyárfavesszőknek. Aztán következett a szántás, majd a boronálás. Amikor így nagyjából rendet csináltak, az újabb műveletek már tetszetősebbek voltak. Kicentizték a gödröket, visszavágták a növények gyökereit, karót tűztek a gyümölcsfák mellé, szimmetrikusra nyesték a bokrokat, vetőgéppel fűmagot vetettek, és felszerelték az öntözőberendezést is. Esténként aztán Virinó órákon át árasztotta a vizet a kertre.

A ház mögött gazdasági épületek is voltak: gabonaverem, szerszamos kamra és három betonpadlós ól. A kirendelt kőművesek persze megerősítették eze-

ket az elhagyatott helyiségeket, s egyúttal újra tatarozták az ikergarázst is. Valamelyik vállalkozó szellemű egyén aztán még egy csapott fedelű, oldalt nyitott fészert, sőt kukoricagórét is összeácsoltatott.

Szeverin Mironnak és feleségének tehát csak el kellett foglalnia a megújított házat. Virinót a szövetkezet korlátlan ideig Szeverinének rendelkezésére bocsátotta. Viszont kölcsönösen abban állapodtak meg, hogy Virinó havi bérének csak a felét vállalja a szövetkezet, míg a többit Szeverinéeknek kellett pótolniuk. Döde meg, nem lévén más elfoglaltsága, hozzácsapódott Virinó Benjáminhoz. Virinó már három hónapja hűségesen öntözte esténként a kertet, amikor észrevette, hogy a fizetése csaknem négyszáz koronával csökkent. Amikor ezt szóvá tette, Szeverin előbb csak nagy szemeket meresztett és hallgatott, utóbb pedig gorombán, amúgy foghegyről odavetette: – Ha nem tetszik a munka, rögtön elmehet. Nekem elég a szóbeli felmondás is...

– Hát akkor vegye tudomásul, hogy ma vagyok itt utoljára. Nem vagyok marha ingyen dolgozni... a maga két szép szeméért... – mondta a kertész, majd összegöngyölte a gumitömlőt, felkapta szerszámtáskáját, s fejébe nyomva sildes sapkáját, köszönés nélkül elment.

– No, jön maga még az én portámra! Segítséget kérni... – kiáltotta utána Szeverin Miron.

– Én ugyan nem! – felelt vissza Virinó. S ettől kezdve az ügyes-bajos dolgok elintézését a feleségére bízta.

Szeverin Miron nem sokkal a megérkezése után, amikor már némiképp jobban belelátott a barázdási Helyi Nemzeti Bizottság költségvetésébe meg az ot-tani üzemek, intézmények szerkezeti és perszonális viszonyaiba, megkezdte zavaros ügyködését.

Először az óvoda átláthatatlan pénzügyi gazdálkodását kifogásolta, és ellen-öröket hozott az igazgatónő nyakára. S bár a felettes szervek semmiféle gyanús visszaélést nem állapítottak meg, az újonnan beiktatott elnök mégis leváltatta az igazgatónőt. Azzal érvelt, hogy három munkaerő helyett négyet alkalmaz, s közülük csak háromnak van megfelelő képesítése. Hiába mutatta fel az igazgatónő a kifogásolt hölgy óvopedagógiai továbbképzéséről szóló elismervényét, sőt még az indexét is. Amikor aztán Szeverin Miron kifogyott az érvekből, végleg lezárta a vitát: – Akit már a fináncok is látogatnak, annak igen speciális múltja lehet... Falusi berkekben rossz vért szül, ha továbbra is a posztján marad...

Így aztán Hannácska, ez a negyvenes éveinek derekán járó, ám még most is kívánatos vénkisasszony, hirtelen munkanélkülivé vált. A szocializmus persze, mivel tudvalevően humánus társadalmi rendszer, azonnal gondoskodik is megbotló gyermekéről, mégpedig úgy, hogy felfelé buktatja... Vagyis az illető látszólag ugyan fontosabb tisztséget kap, ami pillanatnyilag még kárpótolhatja is az elszenvedett sérelemért, de végeredményben számára ez mégiscsak erkölcsi bukás.

Szeverin meggyötörte Hannácskát, és néhány napig hagyta őt kétségek közt vergődni. Tudta, hogy a kivárás nagyszerű eszköz arra, hogy megrendítse a hölgy önbizalmát, letörje túlzott szervezési és irányítási buzgóságát, és hosszabb tá-

von esetlegesen feltétlen hívévé szelídítse. Arcátlansága tetőfokán ráadásul még elhullatott egy érzelmi ragályt is, amely aztán sokáig szóbeszéd tárgya maradt faluszerte: – Minek lenne neki az igazgatói állás, úgy sincs, aki büszke lehetne rá!

Egy csütörtöki nap délutánján, a munkaidő végezte előtt negyed órával az elnök fogadta Hannácskát az irodájában. Felajánlotta neki a helyi nemzeti bizottság titkárságvezetői és anyakönyvvezetői összevont állását.

– Az időnk véges, feladataink meg végtelenek... A jelenlegi állás csak megbízható egyén számára van fenntartva. Aki egyúttal tud titkot tartani... Aki alkalmazkodni tud a fennálló körülményekhez... És képes a barázdási Helyi Nemzeti Bizottság érdekeit képviselni... Azonnal döntenie kell. Döntésképtelenség esetén a továbbiakban nem számolunk önnel...

Hannácska, ma sem tudja hogyan, igent mondott.

Szeverin Miron aztán másnap, amolyan diadalittas ábrázattal, a barázdásiak általános megrökönyödésére beiktatta állásába az újdonsült igazgatónőt, Szeverin Mironné Hrkač Františkát.

Hannácska azonban továbbra is bölcsen maradt ármánykodó: nyíltan ugyan nem fenekedett a kevély Szeverin ellen, de szűkebb asszonytársaságban észrevétlenül mégis elhintette a gyűlölet maszlagját. Törvénytisztelő nőként kénytelen-kelletlen elfogadta a komondori járási pártközpont döntését, amely a szeverini javaslat nyomán azonnali hatállyal felmentette tisztségéből. Persze hiába is berzenkedett volna Szeverin Miron mesterkedése ellen, mert Szeverinné kinevezése megfellebbezhetetlen volt, és végérvényes. Tudta ezt az elnök maga is, s minden megnyilvánulásában élt is a kommunista pártigazolvány adta jogaival. Először csak meggyőzni akart, aztán fenyegetőzött, s utóbb meg már vádolt is... A barázdásiak pedig, nem ismerve a háttérben folyó sakkjátszmát, egyszerűen elfogadták a változást, ha már úgyis megtörtént. Mert hát ugyan ki merészelné kifogásolni a pártközpont által agyonmagyarázott sarkigazságokat, miszerint a párt ideológiája feddhetetlen, tettei kiszámíthatók, s ezek minduntalan jelen vannak a közéletben, s nemegyszer érvényesülnek a magánéletben is...

Szeverin Miron nagyon sajnálta Bohuš Laczika távozását, akinek többek között hobbjaja volt a tisztségek halmozása. A szlovák alapiskola igazgatójaként megválasztották az Ardea leventeoktató és üdülő tiszteletbeli elnökének, a helyi nemzeti bizottság mellett működő képviselő-testület szakmai tanácsadójává, a Törköly borüzem felügyelőtanácsának alelnökévé, s mindamellett vállalta a falu krónikájának a vezetését is. Felesége révén tagja lett a Szlovákiai Kiskertészek Egyesületének, s bár a gyümölcsfák gondozásának mikéntjét egyáltalán nem ismerte, a gyűléseken mégis állandóan hallatta a szavát. A faápolások gyakorlati részét ráhagyta a feleségére, aki tavasztól őszig a tizenegy áras kertjükben vadalanynokat telepített, oltott, szemzett, faágakat nyesett, koronát alakított... Bohuš Laczika viszont csupán az érett gyümölcsök kóstolgatását tartotta fontosnak.

Nagy úr maradt utána, amikor elment. Szeverin pár napig bódultan téblábolt a községháza irodáiban; megszólalni is nehezebbre esett. Laczikában ugyanis vakon megbízott, aki némi tétovázás után és illő honorárium fejében még a helyi nemzeti bizottság titkári állását is elfogadta. És most mindennek vége, egyetlen kézsorítással... Nem csoda hát, hogy Szeverin a gyors távozást mintegy árulásnak tartotta, eddigi ténykedése kigúnyolásának...

- Még a telkét is csak suttyomban árulta. Most jöttem rá, micsoda fura alak volt... Lám, lám, behízeltő modora mögött haszonleső természet rejlett! De itt nem szabad megállni!... Újak és egyre újabbak jönnek, akik talán majd jobban rászolgálnak bizalmamra... - fulladt önsajnálatba Szeverin akkori elkeseredése.

Barázdás elnökének szervezetét olyannyira megviselte Laczikaék elköltözése, hogy bizonyos idő után eluralkodott rajta az ún. Laczika-szindróma: ahányszor csak hallotta a nevét, azonnal fellépett nála egy megmagyarázhatatlan beteges lelkiállapot. Előbb csak viszketegséget érzett, és vörös foltok jelentek meg a kézfejen, lábszárán, mellkasán, utóbb azonban hol gyomorgörcsre, hol prosztatabántalmakra, hol meg erős szívdobogásra panaszkodott. Minél inkább elhessegette magától ezeket a gondolatokat, annál inkább felerősödött benne a beteges képzelődés, amely már-már a kétségbeesés szélére sodorta.

Az elnök ugyan győzködte az üzemek, állami szektorok, szervezetek és intézmények tisztségviselőit, hogy segítsenek a Laczika-tisztségek arányos elosztásában, ám a funkciók iránt senki sem mutatott érdeklődést. Sem a helybeliek közül, sem pedig a környékről. A kiszemelt hivatalnokok is csak ímmel-ámmal egyeztek bele az ideiglenes kinevezésekbe, legjobb esetben is csak hat hónapra. Így váltak aztán akarva-akaratlan az elnök hűségese fegyvertársaivá mind politikai-ideológiai, mind pedig gazdasági téren.

Amikor a komondori járási pártapparátus titkos jelentésében az izgága Szeverint alkalmatlannak nyilvánította magasabb szintű feladatok elvégzésére, és Barázdásra javasolta rendcsinálónak az ottani renyhe és erélytelen elnök helyébe, az újdonsült vezető azonnal kérdőíveket, körleveleket és rendeleteket bocsátott ki, hogy a honi helyzetet mihamarabb feltérképezze. Kezdetben heti rendszerességgel gyűléseket szervezett, amelyeken a vezető tisztségviselőknek kötelezően meg kellett jelenniük. Egyszer a munkaértekezlet, máskor pedig a szakszervezeti tanácskozás címszó alatt nyilvánosan is pártoktatás folyt. Minduntalan azt hangsúlyozta, hogy a pártegység és a pártfegyelem egymástól elválaszthatatlan kettősség, és egységének megtartása valamennyi tisztségviselő részéről maximális odafigyelést kíván. Aki pedig ellenáll, makacskodik vagy netán egyezkedik, azaz lepaktál a belső ellenséggel, az a burzsoáziával fúj egy nótát. És hogy ne csak képletesen példálóddzék, rögtön leváltotta a Törköly borüzem igazgatóját, mivelhogy nem élvezte a helyi nemzeti bizottság képviselő-testületének bizalmát. Az esetet persze önkényesen kezelte, hiszen senkivel sem egyeztetett. A leváltás kész tényét a komondori Járási Pártbizottság ideológiai titkára, Mészáros elvtárs elé tárta, aki minden efféle határozott intézkedést örömmel jóváhagyott. Szeverin a nyomtatványhoz még egy papírlapot is odacsíptetett, amelyre a következő szöveget írta:

Tisztelt Ideológiai Titkár, RSDr. F. Meszároš Elvtárs!

Immár haladék nélkül küldöm a barázdási Törköly borüzem igazgatójának felmentéséről szóló indítványt, aki mind világnézeti, mind gyakorlati síkon alkalmatlannak bizonyult e felelősségteljes feladat ellátására. Nagyon leköteleznél, ha a környezetben ráakadnál egy megbízható és párthú elvtársra, aki hajlandó lenne vállalni a borüzem vezetését. Egyáltalán nem feltétel, hogy járatos legyen a borszakmában, mert egyébként a prэшházban meg a palackozóban is lelkiismeretes dolgozóink vannak. Neki mindenekelőtt a világnézeti diverzánsokra kellene figyelnie. Hogy ez a jól menő ágazat el ne sikkadjon holmiféle felforgatók kezén...

A komondori Járási Pártbizottságnak pedig ezennel további sikeres munkát, és a jelenlegi ötéves terv célkitűzéseinek maradéktalan teljesítését kívánom.

Békés építőmunkát, vagyis Česť práci!

M. Szeverin

Néhány nap múlva gyűrött fejléces papírlapon megérkezett az ideológiai titkár válasza:

Elnök Elvtárs!

A leveled meglepett, és egyúttal feldühített. Azt hiszem, te összetévesztetted a makkot a frakkal. Tudhatnád, hogy nem vagyok felhajtó ügynök... Ezért is csodálkozom, hogy merészelsz engem zargatni helyi ügyekben? Hogy az igazgatót felmentetted tisztségéből, azt nagyon helyeslem, de mi közöm nekem ahhoz, kit nevezel ki egy piti borüzem élére... Ha ilyen esetben sem találsz megfelelő egyént, akkor nem vagy alkalmas a barázdási Helyi Nemzeti Bizottság vezetésére sem. Ha meg végképp nem találsz senkit, menj tanulmányútra a környező országokba! Ott bizonyára megtalálod majd az ideális igazgatót...

Azt ajánlom, légy végre önálló, és kívánom, mielőbb szabadulj meg a tunyaság undok betegségétől!

Česť práci!

F. Meszároš

A barázdási Helyi Nemzeti Bizottság elnöke, Szeverin Miron, a kurta, de annál vitriolosabb levél kapcsán mérhetetlenül feldühödött.

„És még ez a jellemtelen gazember... minden egyes találkozásunk alkalmával jó barátjának nevezett!... Hogy aztán alkalomadtán maró gúnnyal illessen, és élvezettel tréfát űzzön belőlem?... Mennyivel vagyok alávalóbb, mint ő?...” – morfondírozott csendben az irodájában a Svoboda-kép alatt.

Megbántottságát aztán megosztotta beosztottjaival is, és hosszan lobogtatta a fejléces levelet a barázdási községháza épületében. A három hölgy, belefeledkezve az adóügyi bonyodalmakba, személyi adatlapok ellenőrzésébe meg az

újonnan érkezett rendeletek tanulmányozásába, először nem is értették a felháborodás okát. Azt hitték, hirtelen valami egészségügyi gond léphetett fel, talán egy kisebb ideggyengeség vagy netán szélütés, mert olyanformán vonaglott az ajka. Előbb elsápadt, majd később bíborszínűre vált az arca... De talán azt is gondolhatták, hogy esetleg székrekedése van, illetve aranyérbántalmak léptek fel nála... Kezébe temette arcát, és egész törzsét ingatva fennhangon siránkozott.

- Jó pontot szerettem volna szerezni, s helyette jókora letolást kaptam. Nem is tudom, hogyan fogom Meszároš elvtársnál kiköszörölni ezt a csorbát!... Ennél a vaddisznónál,... ennél a szarvasmarhánál!...

Leghamarabb Hannácska eszmélt fel, s bár nem ismerte a szöveg tartalmát, Szeverint mégis pár mondatos pártoktatásban részesítette.

- Elnök elvtárs, én ugyan nem kívánok Önnek tanácsot adni, de tapasztalatból tudhatná, hogy pártunk és kormányunk sem Prágában, sem Pozsonyban, de még Komondorban sem szereti az áttekinthetetlen helyzeteket. Mindenütt világos állásfoglalást várnak el a funkcionáriusoktól, és legalább száz százalékos tervteljesítést... Mondjuk, ipari téren százharminc körülit, de tudvalevő, sose legyen kerek szám, mert az mindig gyanús... A mezőgazdaságban pedig a munkateljesítmény ne legyen százhusz százalékon aluli. Például a 124,7% nagyon biztatónak tűnik, és hihetően hangzik...

Ennyi okosság hallatán Szeverinnek tátva maradt a szája.

- És hogy a gondolatot tovább szőjem... Nos, az állandó panasz meg a segélykérés, netán a közbiztonság megromlása - ez mind-mind aláássa az elnök tekintélyét. Vagyis megingatja a felsőbb szervek biztonságérzetét... Hiszen a kiválasztott személybe vetett bizalom csorbát szenved... Még akár egy tyúkper is ronthat az illető helység közállapotán... - szórta az érveket és intelmeket Hannácska.

Aztán még hozzátette: - Elnök elvtárs, immár itt az idő, hogy jobban csipkedje magát. Törődjék többet a faluval! Legyen segítségére az embereknek! Ne féljen elbeszélgetni velük gondjaikról, bajaikról! Én csak így tudom elképzelni a szocialista együttélést a gyakorlatban! És kevesebbet veszekedjen a cégek főnökeivel, mert még szüksége lehet a segítségükre. És akkor majd akár hoppon is maradhat...

- Hannácska, kérem, maximális határozottsággal állíthatom, hogy én mindig fontos leszek a számukra. Ezt garantálom - mondta Szeverin, és elnyújtózott az egyik fotelban.

- Ön viszont általuk gyarapszik. És a falunak is haszna van belőlük... - macskodott Hannácska.

- No, itt az ideje, hogy dolgozzunk is valamit... - szólt epésen Szeverin, és átment az irodájába.

Alighogy a hölgyek a barázdási titkárságon duruzsolni kezdtek Hannácska véleménynyilvánításának helyességéről és igazáról, megszólalt a telefon.

- Kérem a tavalyi költségvetési aktákat - mondta hidegen az elnök.

Hannácska két vastos dossziét helyezett az asztalra.

- Ne haragudjon, kérem, máris mennem kell. Egy aratási kimutatást kell elküldeni a járási mezőgazdasági hivatalba. Ma van a végső terminus.

- Nono, ne olyan hevesen!... Csak pár percig marasztalnám, ha nem lesz ellenére. Foglaljon helyet! - Szeverin hangján érződött a bizonytalanság, homloka ezer ráncot vetett, szeme összeszűkülte, és zavartan futkosott az íróasztal dossziéin és csecsebecsén, s megállapodott az ócska, dísznek használt trapéz alakú tintatartón. Újra elővette az ideológiai titkár levelét, és szó nélkül átnyújtotta Hannácskának, hogy olvassa el. A hölgy figyelmesen végigolvasta, de arcán nem tükröződött sem elképedés, sem harag, de még káröröm sem. Mindvégig nyugodt maradt. Alélt szempillái alól azonban sűrűn pislogott a gondterhelt Szeverinre, aki az anyakönyvvezetőben lelki gyámolát és megváltóját látta.

- Hannácska, segítsen rajtam! - kérlelte.

- Szívesen segítenék, de nekem nincs pártkönyvem. Anélkül pedig nem megy. Befolyásosabb egyént kell keresnie... - Hannácska összekulcsolta a kezét, vékony selyemsálja a mellére csúszott, s egy hajtincs is elszabadult gondosan megtervezett kontyából.

- A vigasztaláshoz nincs szükség pártkönyvre... Csak pár jó szót kérek... Mit gondol, hogy nyerhetem vissza Meszároš elvtárs pártfogását? Talán vigyek neki valami figyelmességet?

- Hagyja őt figyelmen kívül! Függetlenítse magát, Szeverin elvtárs! Mennyivel különb gazember ez a Meszároš elvtárs... Tudom, tudom, minél inkább fél az ember valakitől, annál jobban behálózza a kétségbeesés. Csak semmi pánik!

- Bevallom, én is csak olyan gyarló ember vagyok... Képzelve el, Hannácska, Meszárošsal ugyanabban az évben és hónapban születünk. Mindketten a Bak jegyében. Csak más-más időpontban.

- Akkor pedig akár kétszeresen is szolidáris lehetne az ön barázdási nehézségeivel. Ezentúl Meszároš elvtársnak ne magyarázgasson és ne habókoljon, hanem csupán konstatáljon. Az ilyen magabiztos fellépés megerősítheti az önbizalmát. - Hannácska maga is meglepődött rögtönzött beszédén, de még jobban azon, hogy Szeverin Miron mindenfajta ellenvetés nélkül elfogadta érvelését.

- Gondolja, hogy talán mégiscsak kiiktathatnám tárgyalási módszereim közül a túlzott bizalmaskodást?... Nos, eddig sem voltam túlzottan familiáris, ezentúl még ennyire se... - töprengett félhangosan Szeverin, de érezte, hogy észrevehetően megerősödve került ki ebből a párbeszédéből. Mellét kidüllesztette, s akkorát sóhajtott, hogy köhögés fogta el. Aztán savanyúan a Svoboda-képre pislantott.

- Különben a felesége bizonyosan segíteni fog a munkájában. Ha szépen megkéri rá... Bizonyos, hogy egyetlen asszony sem képes ellenállni a férj kérésének.

- Sajnos, a feleségemnek ilyesmire nincs ideje. Állandóan gyűlésekben gondolkodik, baráti összejöveteleket szervez, óvodásoknak énekes- és mesekönyvet szerkeszt. Szeret utazni is, bárhova, bármikor... A háztartás meg, ... hát tudja, hogy van az: amikor szabadideje van... Az meg aztán soha sincs... Háziállato-

kat is csak szigorúan nyugdíjaztatásunk után... Hát ennyit dióhéjban a feleségem elfoglaltságáról!...

Szeverin Miron tisztségviselői minőségében, felvértezve az ideológiai harc valamennyi fegyverével, úgymint propaganda, agitáció, érvelés és bizonyítási módok egyéb formái, a barázdási helyzet megítélésében tévedhetetlennek tartotta magát. Vélt vagy valós igazát mindenkor körömszakadtáig védte. Amióta idejött, még egyszer sem fordult elő olyan eset, hogy visszakozott volna. Előítéleteiben továbbra is következetes maradt. Harcot hirdetett az egyház és a szabadgondolkodás ellen, az illetékeseknek könyörtelenül felrótta hibáikat, a szabálysértéseket szigorúan megbüntette, saját kívánságai és utasításai teljesítését pedig napjában akár többször is ellenőrizte.

Saját tekintélyét és feddhetetlenségét pedig öntömjezéssel növelte. A környéken már majdnem szólásmondásként idézték gyakran hangoztatott kijelentését: – Csak mintaelnök alkothat mintafalut. És Barázdás egyszer virágoskert lesz...

Provokatív megjegyzéseivel állandóan boszantotta az embereket. Golindát, az asztalost és üvegezőt azért rótta meg, mert deszkakerítését fáradtolajjal kent be, amelytől az egész utca bűzlik.

– Gond van a felvásárlásával. A szeméttelep sem fogadja el a fölösleges olajos termékeket. Gyuri sógoromnak meg vagy tíz liter megmaradt belőle. Még a két kocáját is bemeszelte vele, hogy ne koszosodjanak...

– Hoppá!... Arról viszont nem is tudtam, hogy két disznaja van – mondta Szeverin.

És nem sokat tévovázott. Egyenesen a helyi nemzeti bizottságra ment, átnézte a Gyuri sógor baromfi-adatlapját, s kiderült, hogy a bejegyzésben csak egy malac szerepel. És akkor a sógort a felügyelőbizottság határozata alapján ötszáz koronára megbüntették, mivelhogy feketekereskedelmet folytatott.

Máskor meg Vézna Andorba kötött bele, amiért kavics- meg homokrakást hagyott az utca frontján, de Zimán is megkapta a magáét, amiért naponta két köteg csalánt cipelt haza a libáinak, mivelhogy az ilyen cselekedet károsítja a Durzsó patak élővilágát.

De még a tisztelendő úrral is kikezdett Szeverin. Pedig valamikor, csak úgy emlékeztetőül mondom, talán harminc-harmincöt évvel ezelőtt, Barázdáson bizony a jegyző, a pap meg a tanító volt a legtekintélyesebb három tisztségviselő. Ma már viszont más időket élünk. A párt vezető szerepe immár elsődleges szempont, és a politikai, társadalmi, gazdasági élet minden területére kiterjed.

No, de térjünk vissza a plébánossal való találkozásra! Pár éve, hogy már Szeverin Barázdáson tevékenykedik, de a plébánossal csak nem tudott megbarátkozni. Külsőleg ugyan elfojtotta megvetését és undorát a szocializmus e megfontói iránt, de bensejében annál nagyobb tüzzel lobogott a gyűlölet. Ha meg az ő társaságában a vallásról esett szó, akár két mondat között sem átalotta tiszteletlenül otthagyni vendégét.

A pénzt a községi kasszából a templom részére mindenkor szűkmarkúan mérte. Csaknem térden állva kellett könyörögni valamicske fűtési hozzájárulá-

sért, könyvvásárlásért, apró-cseprő felújításért. Most is villanykapcsolókat, konnektorokat kért az elnöktől.

- A költségvetésből nem futja, nekem meg nincs pénzem. Gondolom, azért csak futja valamire a csengettyűpénzből meg az adományokból. Hallom, hogy tetőjavításkor is lakomát rendeztek a paplakban. Baromfit vágtak, és hordókat gurítottak a munkásoknak.

- Senkitől sem kértem, önként hozták - mondta csendesen a pap, és menni készült.

- Hanem azért megtehetne egy szívességet. Ne butítsa jobban az embereket, mint amilyenek valóban! - morogta bosszúsan Szeverin.

- Vagyis... ha jól értem, hagyjam el a prédikációkat! - nézett a pap az elnökre, aki eközben a legközelebbi villanyoszlopra szegezte tekintetét.

- Ez az egyenes beszéd... Ön mondta ki...

- ... de ön gondolta... S nemegyszer a gondolat nagyobb bűn, mint a kijelentés. Mert az már a megvalósítás egyik szakasza, ahonnét talán nincs is visszaút... Hogy teljes legyen a kép!... Íme, a kijelentés definíciója... A kijelentés nem más, mint a tett elkövetése leplezett eszközökkel... - gombolyította tovább az eszme-futtatást a tisztelendő úr.

- Ha nem tévedek, a bűn törvénybe ütköző cselekedet, amit szigorúan meg kell büntetni, nemde? A rossz gondolat viszont ettől különálló jelenség, mert ez csupán a bűn csírája... - mondta Szeverin, s közben legalább háromszor újrafogalmazta a mondatot, mielőtt véglegesítette volna.

- ...amelynek megvalósulási feltételeit a véletlen események pillanatnyi összejátszása határozza meg - egészítette ki a pap.

- Talán majd máskor másról is... - zárta le a maga részéről az eszme-cserét Szeverin.

- Száz szónak is egy a vége... Isten szolgája vagyok, s távol áll tőlem mindenféle bűn. Prédikációimban is csak a tárgyilagosságra törekszem. Nem avatkozom a falu életébe, sőt ellenségeimért is imádkozom, hogy térjenek meg, hiszen az Úristen őket is szereti. Én a barázdásiak lelki életéért és erkölcsi tulajdonságaik kimunkálásáért vagyok felelős. És ezt a feladatot töretlenül végrehajtom mindannyiunk és az egész anyaszentegyház javára.

- Gratulálok a munkájához, de nagyon-nagyon siessen, mert már egyre kevesebben maradnak az Úr szőlőjében, s túlságosan elburjánzik benne a gaz...

- A gúnyolódás némileg eltorzította Szeverin arcát, és sápadtsága hirtelen tűzpiros lobogásra váltott.

- Kis közösség is képes csodálatos dolgokra. Aki nem hagyja el az Istent, azt az Isten sem hagyja el... - A felhők mögül hirtelen kibukkanó nap aranyszín fényességgel öntötte el a pap homlokát.

- Köszönöm eddigi filozofálását, de most már tényleg mennem kell, hív a kötelesség... Gondolom, szintúgy önt is... Hamarosan önnek is beharangoznak... a vecsernyére. És mit sem ér a vecsernye prédikáció nélkül!...

Talán 1965 vagy 1966 március nyolcadikán, a nemzetközi nőnap eme jeles ünnepén a pozsonyi székhelyű Háztartási Cikkek Nagyvállalat barázdási fióküzeme politikai nagygyűléssel egybekötött ünnepséget rendezett, amelyen Szeverin Miron, a helyi nemzeti bizottság elnöke is felszólalt. Beszéde pártpolitikai érdekeket szolgált, amikor kijelentette: – Szocialista faluban szocialista életmódot: templom és pap és magánvagyon nélkül.

Ezt a gondolatot aztán alaposan körüllovagolta, miként még régebben Vézna Andor is. Azt fejtegette, hogy mind a kommunizmus erkölcsi kódexe, mind saját meggyőződése alapján sincs Isten, mert ha volna, akkor megmutatná magát az emberek előtt, és akkor mindenki egyformán boldog, egészséges és istenfélő lenne. Ennek következtében sokkal több pénz jutna a költségvetésből gazdagabb életmódra, mert akkor nem lenne szükség sem katonaságra, sem rendőrségre, de még börtönökre sem.

– Ami pedig a vallást illeti, én nem ülök fel holmiféle szóbeszédnek Fatimával meg Lourdes-dal kapcsolatban. Viszont nem tagadom, hogy a hitélet mindenkinek a magánjoga. Egyesek Istenben, mások a materializmusban hisznek. Egyszóval valamennyien hiszünk valamiben... Hiszünk, abban, hogy nem hiszünk... Azt hiszem, értik, hova akarok kilyukadni... Csak a papoknak van joguk spekulációra meg spiritizálásra, mi inkább a tényleges valóságot isteníjük. Meg aztán kit érdekel igazán a földöntúli világ? Szent Péter vár ott ránk, vagy a Kháron ladikja, esetleg a búzós, kénköves sötétség?... Ki adna erre hiteles választ?...

– Szeverin gazember a gazemberek legjavából! – kiáltotta egy hadonászó zöld overallos fiatalember.

– Ne bohóckodj, te agyalágyult, mert mindjárt beléd rúgok! – mondta egy vaksin hunyorgó lila kötényes asszony.

– Megbotránkoztató istenkáromlás! – És a csoportosan álló nők fejkendője tagadólag meglendült.

– Adjatok méltó választ erre a szemenszedett hazugságra! – hangzott innen is, onnan is ugyanaz a felhívás.

Arpig Gordon, az akkori üzemvezető, azonnal berekesztette a nagygyűlést.

A dolgozók aztán valamennyi részlegen a munkaidő további részét amolyan önkívületi állapotban töltötték. Zúgolódtak, elégedetlenkedtek és vitatkoztak egymással. Pörlekedtek a haragosaikkal, a férfiak a nőkkel és fordítva, szidták a vezetőséget, amelyik időközben nyomtalanul eltűnt... Az üzem felbolydult, akár a méhkas, de nem akadt senki, aki lecsillapította volna őket. Szeverin ugyan elhintette a bűn magját, de a nyugalom visszaállítására már nem maradt bátorsága.

A plébános aztán a vasárnapi szentmisén a fohászkodáskor mindössze egyetlen mondatba sűrítette megbotránkozását: – Imádkozzunk a bűnös lelkekért, hogy mielőbb megtérjenek az Atyaisten boldog közösségébe!...